

ELEKTRICKÉ STROJE - POHONY

Ing. Petr VAVŘIŇÁK

2013

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

ROBOTI

VE ŠKOLE PRO PRAKTICKOU VÝUKU, MOTIVACI I ZÁBAVU

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

Zvláštnost návrhu elektrického pohonu spočívá také v tom, že elektrické motory mají velkou přetížitelnost, a proto můžeme za určitých podmínek použít motor s menším výkonem než je zatěžovací výkon poháněného zařízení.

Úkolem projektanta je zvolit pro dané poháněné zařízení vhodný motor, který bude právě plně využit.

ROBOTI

VE ŠKOLE PRO PRAKTICKOU VÝUKU, MOTIVACI I ZÁBAVU

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

Pro správnou volbu motoru se podle doby činnosti motoru a podle velikosti dodávaného výkonu rozlišují různé druhy zatížení (zde jen tři základní druhy zatížení):

- trvalé,
- krátkodobé,
- přerušované.

ROBOTI

VE ŠKOLE PRO PRAKTICKOU VÝUKU, MOTIVACI I ZÁBAVU

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

TRVALÉ ZATÍŽENÍ

Provoz při **stálém** neproměnném nebo stálém proměnném **zatížení**, při kterém se **motor oteplí** na hodnotu **ustáleného oteplení**.

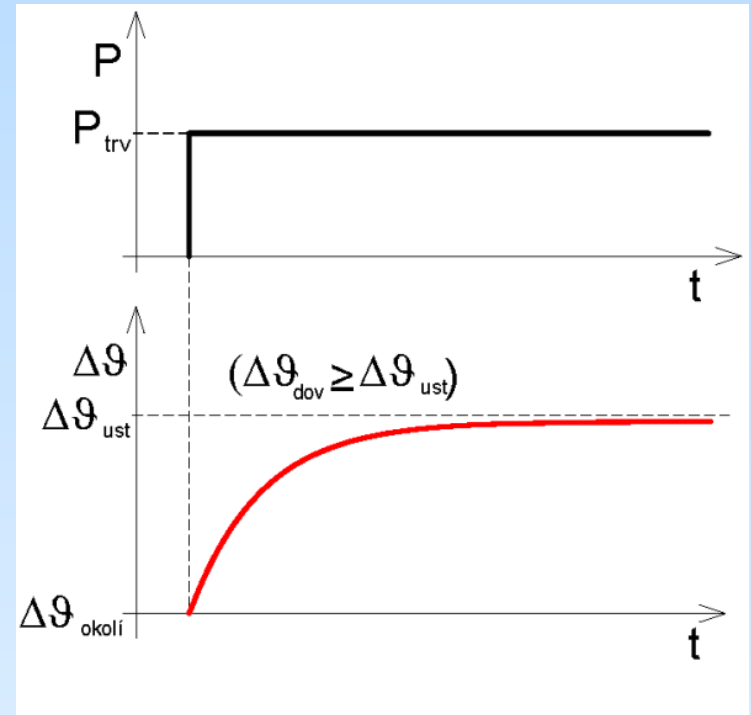
ROBOTI

VE ŠKOLE PRO PRAKTICKOU VÝUKU, MOTIVACI I ZÁBAVU

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

TRVALÉ ZATÍŽENÍ

Trvale neproměnné zatížení = zatížení motoru konstantní zátěží P_{tr} , které trvá tak dlouho, že se motor (exponenciálně) ohřeje na hodnotu ustáleného oteplení.

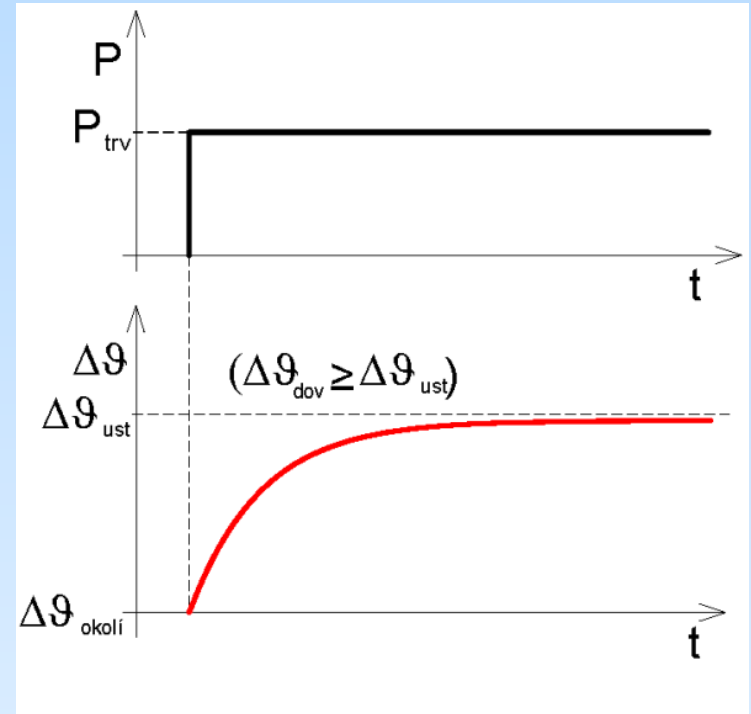
ROBOTI

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

TRVALÉ ZATÍŽENÍ

Oteplení motoru je dáno vztahem:

$\Delta\vartheta = \Delta\vartheta_{ust} \cdot (1 - e^{-\frac{t}{\tau}})$, kde $\Delta\vartheta_{ust}$ je hodnota ustáleného oteplení a τ je časová oteplovací konstanta motoru (10 min až 2 hod).

ROBOTI

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

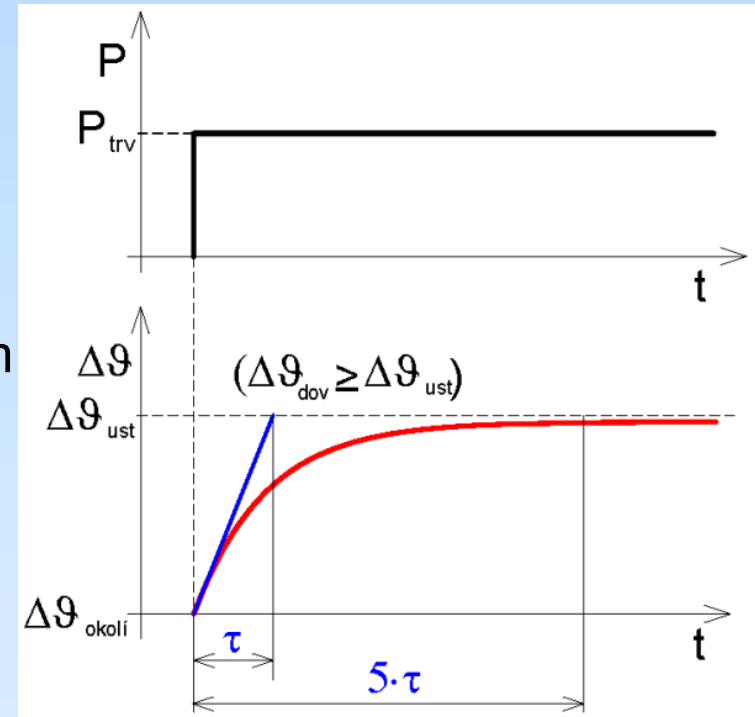

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

TRVALÉ ZATÍŽENÍ

Hodnota τ je v grafickém vyjádření dána jako vzdálenost mezi počátkem oteplovací charakteristiky a průsečíkem tečny (modrá) nakreslené v tomto počátku s hodnotou ustáleného oteplení.

ROBOTI

VE ŠKOLE PRO PRAKTICKOU VÝUKU, MOTIVACI I ZÁBAVU

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

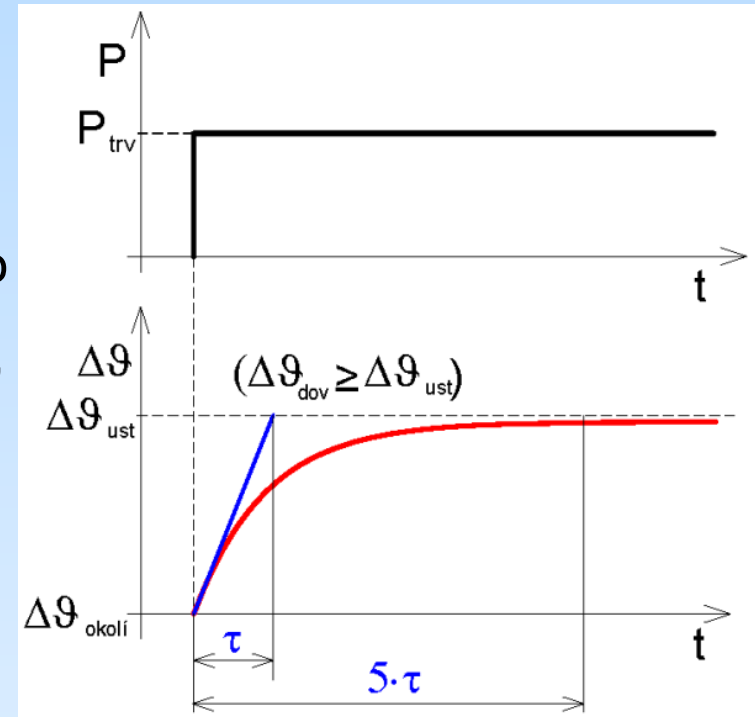

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

TRVALÉ ZATÍŽENÍ

Hodnota $5 \cdot \tau$ pak představuje dobu, za kterou již motor dosáhne ustáleného oteplení (= víc jak 99 %, $3 \cdot \tau$ představuje 95 %, $4 \cdot \tau$ pak cca 98 %).

ROBOTI

VE ŠKOLE PRO PRAKTICKOU VÝUKU, MOTIVACI I ZÁBAVU

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

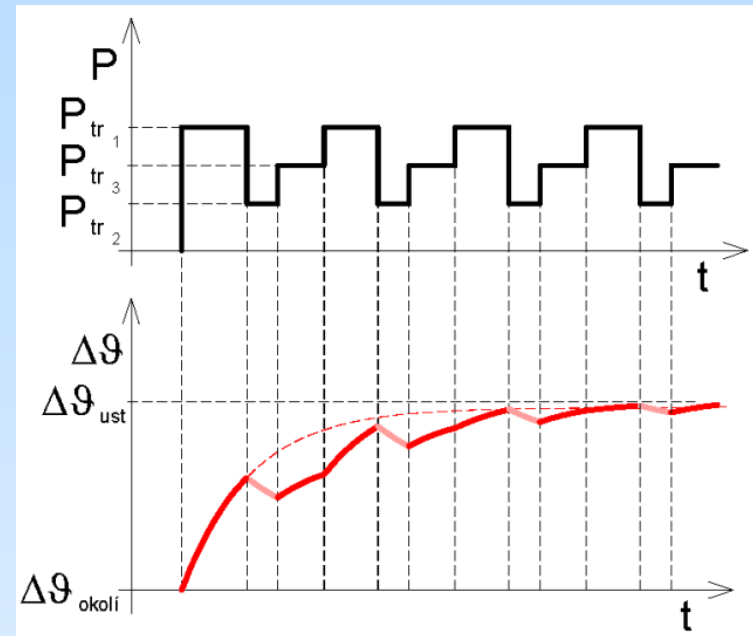

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

TRVALÉ ZATÍŽENÍ

Trvale proměnné zatížení je složeno z cyklů, které se skládají z úseků s různým zatížením (P_{tr_1} , P_{tr_2} , P_{tr_3}).

ROBOTI

VE ŠKOLE PRO PRAKTICKOU VÝUKU, MOTIVACI I ZÁBAVU

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

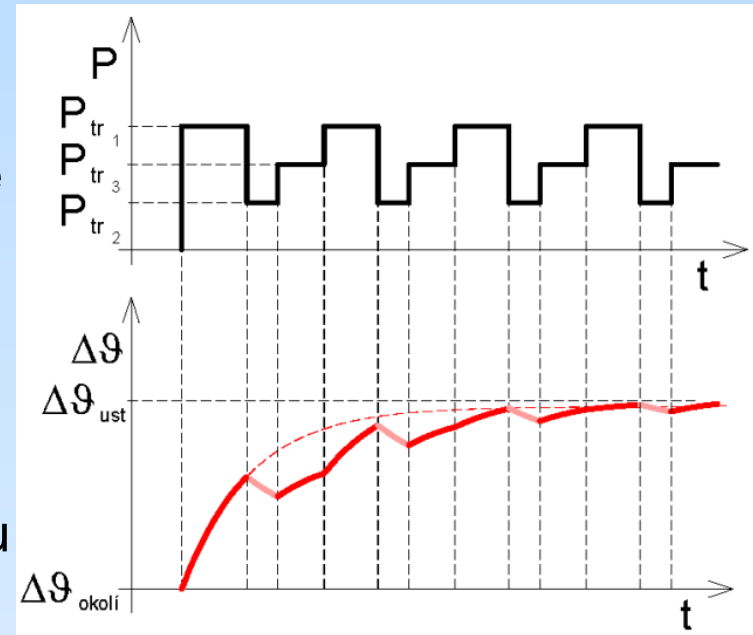

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

TRVALÉ ZATÍŽENÍ

Při trvale proměnném zatížení se podle hodnoty zatížení motor zahřívá rychleji či pomaleji nebo dokonce se mírně ochlazuje (při zmenšení zatížení), ale je v provozu tak dlouho, že teplota motoru postupně dosáhne ustáleného oteplení.

ROBOTI

VE ŠKOLE PRO PRAKTICKOU VÝUKU, MOTIVACI I ZÁBAVU

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

KRÁTKODOBÉ ZATÍŽENÍ

Je to provoz při **neproměnném** zatížení

P_{kr} **trvajícím** po stanovenou **dobu** (t_1),

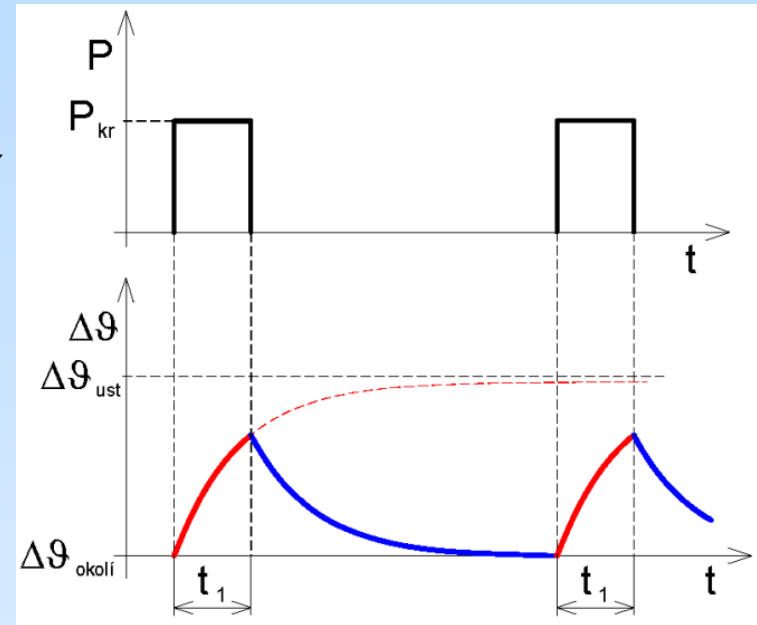
která je **natolik krátká**, že se motor

nestihne oteplít na hodnotu **ustáleného**

oteplení a poté vždy **následuje období**

klidu natolik **dlouhé**, že se motor

ochladí až na teplotu okolí (teprve poté se může znovu zatížit).

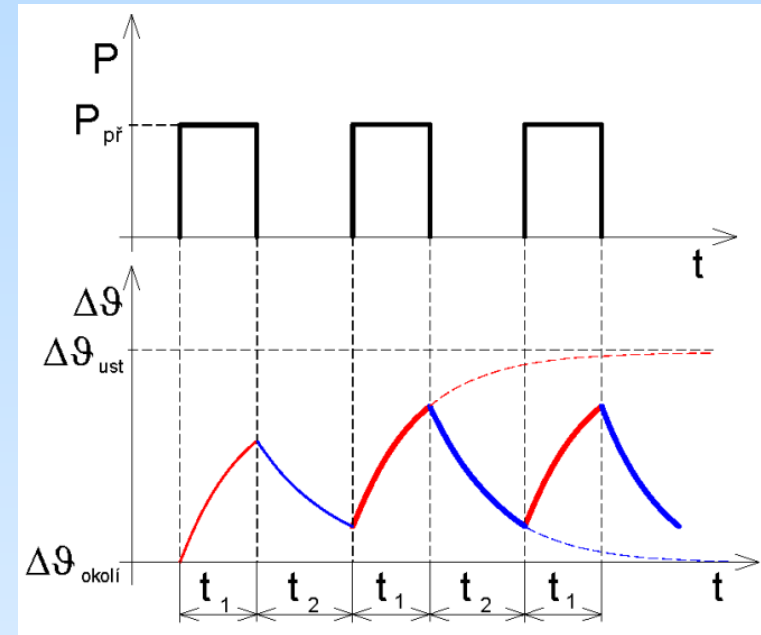
ROBOTI

VE ŠKOLE PRO PRAKTICKOU VÝUKU, MOTIVACI I ZÁBAVU

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

PŘERUŠOVANÉ ZATÍŽENÍ

Je to provoz složený z jednotlivých opakujících se cyklů, přičemž každý z cyklů se skládá z období zatížení a z období klidu.

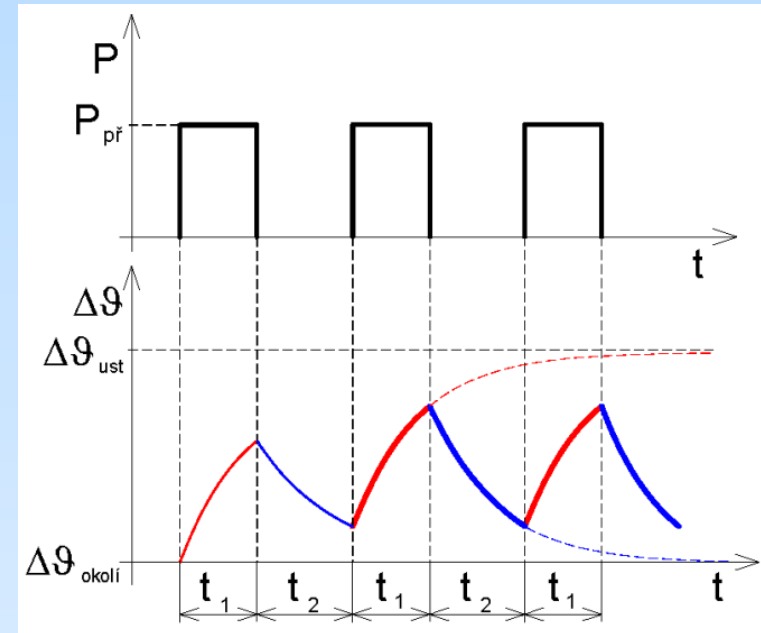
ROBOTI

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

PŘERUŠOVANÉ ZATÍŽENÍ

Tato období jsou však natolik krátká, že v obdobích zatížení se motor neoteplí na hodnotu ustáleného oteplení a v obdobích klidu se motor nestihne ochladit až na teplotu okolí (první oteplovací křivka respektuje ohřev

z teploty okolí, v dalších cyklech už se motor ohřívá a ochlazuje stejně).

ROBOTI

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

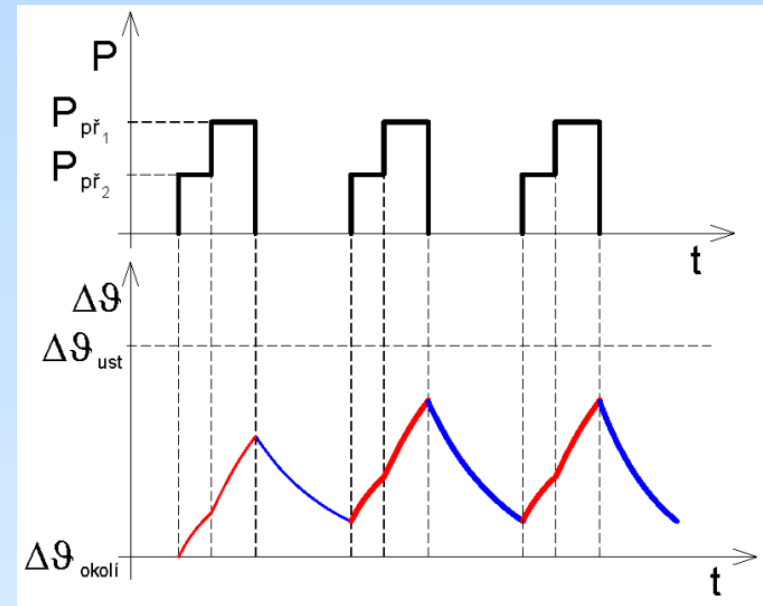

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2.6 DRUHY ZATÍŽENÍ

PŘERUŠOVANÉ ZATÍŽENÍ

Zatěžovací cykly nemusí být zatěžovány konstantně, ale mohou se skládat z různých zatížení. Při menším zatížení se motor zahřívá pomaleji, při větším rychleji.

ROBOTI

VE ŠKOLE PRO PRAKTICKOU VÝUKU, MOTIVACI I ZÁBAVU